

Döviz Geliri Olmayanlar Döviz Kredisi Kullanamayacak

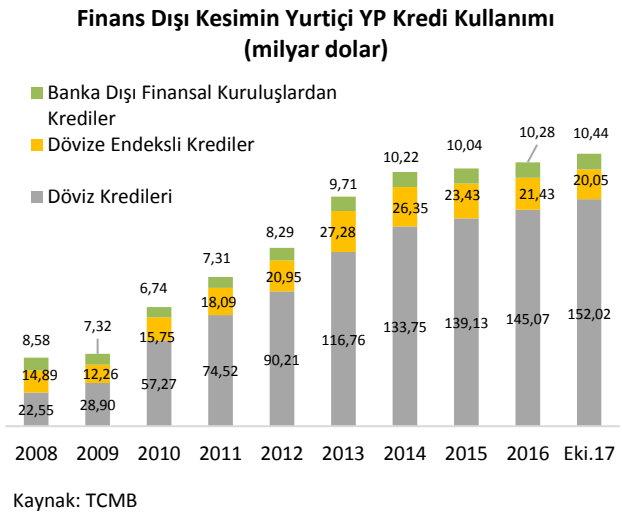
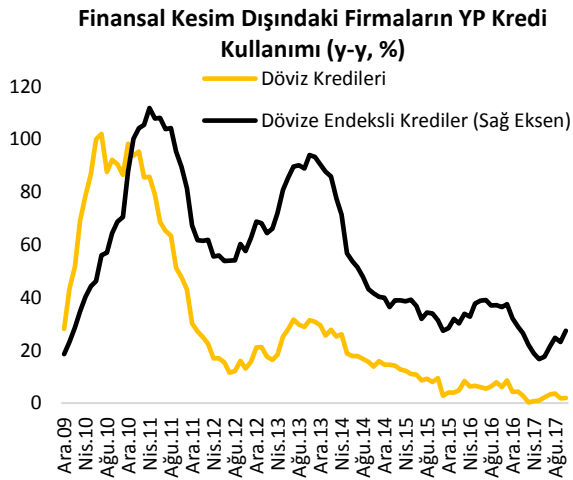
Geçen hafta Resmi Gazete’de yayımlanan kararlarla döviz kazancı olmayan şirketlerin döviz kredisi ve dövize endeksli kredi kullanımına sınırlama getirildi. Bu haftaki raporumuzda reel sektörün kur riskine karşı korunmasını amaçlayan değişikliği inceleyeceğiz.

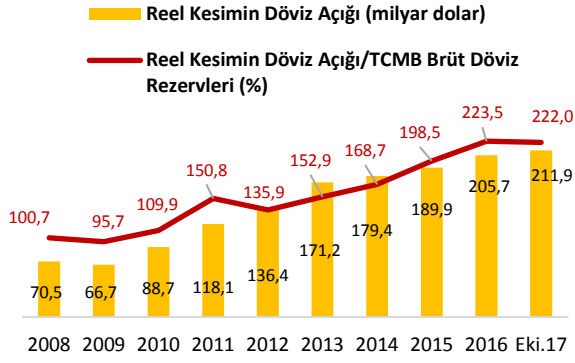
32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapıldı

Bakanlar Kurulu, 25.01.2018’de Resmi Gazete’de yayımlanan kararlarla “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar”da önemli düzenlemeler yaptı. Söz konusu kararın ‘krediler’ başlıklı 17’nci maddesi yurt dışından temin edilen krediler ve yurt içinden temin edilen krediler olmak üzere ikiye bölündü ve döviz geliri olmayanların yurt içinden döviz kredisi kullanması engellendi. Buna göre döviz geliri olmayan Türkiye’de yerleşik kişiler, yurt içinden döviz kredisi temin edemeyecek. Ancak, bu duruma bazı istisnalar getirildi: Kamu kurum ve kuruluşları, bankalar, Türkiye’de yerleşik finansal kiralama şirketleri, factoring ve finansman şirketleri bu kuralın dışında tutuldu. Ayrıca, kullanım tarihinde kredi bakiyesi 15 milyon ABD doları veya üzerinde olan yerleşik kişilerce kullanılacak döviz kredilerinde, yatırım teşvik belgesi kapsamında kredi almaları öngörülen yerleşik kişilerce kullanılacak döviz kredilerinde ve bazı makine ve cihazların finansmanı için kullanılacak döviz kredilerinde döviz geliri olması şartı aranmadı. Savunma Sanayii Müsteşarlığı’nca onaylanan projeler de istisna kapsamında yer aldı.

Döviz geliri olanların yurt içinden kullanacakları döviz kredilerinde kullanım tarihinde krediyi kullananın kredi bakiyesinin 15 milyon ABD dolarının altında olması durumunda kullanılmak istenen kredi tutarı ile mevcut kredi bakiyesi toplamının son üç mali yılın döviz gelirleri toplamını aşamayacağı kararlaştırıldı. Bankalar ve finansman şirketleri, bu durumu kontrol etmekle yükümlü kılınırken, bu durumun sonradan tespit edilmesi halinde, kredilerin aşımına neden olan kısmının geri çağrılacağı veya TL krediye dönüştürüleceği belirtildi. Ayrıca karara eklenen geçici maddelerle, kararın yürürlüğe gireceği tarih olan 2 Mayıs itibarıyla açık bulunan ve kredi bakiyesi 15 milyon doların altında olan Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından yurt içi veya dışında temin edilmiş olan döviz kredilerinin, istisna hükümlerinin kapsamına girenler hariç olmak üzere hiçbir şekilde döviz kredisi olarak, dövize endeksli kredilerin de hiçbir şekilde dövize endeksli kredi olarak yenilenmeyeceği kararlaştırıldı.

Kararın 2 Mayıs itibarıyla yürürlüğe gireceği belirtildi.

Döviz Kredisi Kullanımı 2009 Yılından Sonra Hızlandı

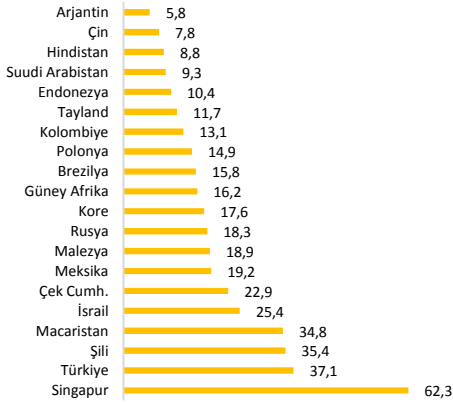

Kaynak: TCMB

döviz varlıklarındaki artış %42'de kaldı. Bu nedenle aynı dönemde reel kesimin döviz açığında %200'lük bir artış yaşandı. Reel kesimin döviz açığı Ekim 2017 itibariyle 211.9 milyar TL'ye, döviz açığının TCMB'nin brüt döviz rezervlerine oranı ise %222'ye ulaştı. Reel kesimin döviz açığının hızlı şekilde artması, reel kesimin özellikle de döviz geliri olmayan firmaların kur riskini artırdı. 32 sayılı kararda yapılan değişiklik söz konusu firmaların kur riskine karşı korunmasını amaçlıyor. Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek de Türkiye'de 28 bin firmanın dövizle borçlandığını, bunların 26 bininin küçük ve orta ölçekli şirketler olduğunu söyledi ve bu şirketlerin kur riski yönetme kabiliyetlerinin neredeyse olmadığını, dövizle borçlanmaya sınırlama getirilmesinin kur oynaklığını ve risk primini azaltarak enflasyon dinamiklerini iyileştireceğini ekledi.

Değişiklik, Küçük ve Orta Ölçekli Firmaları Kapsıyor

Finans Dışı Kesimin Yabancı Para Borcunun GSYH'ye Oranı (% , Eylül 2017)

Kaynak: IIF

reel kesimin yabancı para borcunun en çok arttığı üçüncü ülke oldu. Gelişmiş ülkelerin yavaş yavaş genişleyici maliye politikalarını terk etmeye ve finansal piyasaların sıkışmaya başladığı bir dönemde olunması yabancı para borcu yüksek firmalar için risk oluşturuyor. Bu nedenle yabancı para borçlanmaya ilişkin alınan karar olumlu görünüyor. Ancak yapılan değişiklik döviz kredi bakiyesi 15 milyon doların altında olan küçük ve orta ölçekli şirketleri kapsıyor ve söz konusu şirketlerin döviz borçları Türkiye'deki şirketlerin döviz borçlarının %15 gibi küçük bir kısmını oluşturuyor. Döviz geliri olmadığı halde küçük şirketlerin yurtiçinde döviz cinsinden borçlanmayı tercih etmelerinin temel sebebi döviz kredilerinin faiz oranlarının, TL kredilere göre çok daha düşük olmasıdır. Şirketlerin TL krediyeye dönmek zorunda kalması TL kredilere geçmiş döneme kıyasla talebi artıracığından faizler üzerinde baskıya neden olabilir. Ayrıca 2 Mayıs itibariyle kredi bakiyesi 15 milyon doların altında olanların döviz endeksli kredilerinin ve döviz kredilerinin yenilenmeyecek olması ve kullanılmak istenen kredi tutarı ile mevcut

Haziran 2009'da 32 sayılı kararda yapılan değişiklik döviz kazandırıcı işlemleri olmayan firmaların da yurtiçindeki bankalardan dövizle borçlanmasına imkân sağlamıştı. O tarihe kadar sadece turizm, ihracat ve yurtdışı müteahhitlik geliri olan firmalar yurtiçindeki bankalardan döviz kredisi kullanabilirken, kararnamıyla bu sınırlama kaldırılmıştı. Değişikliğin ardından reel sektörün döviz kredi kullanımı hızlandı. Temmuz 2010'da döviz kredilerinin yıllık artışı %100'ün üzerine çıktı. Sonraki dönemde döviz kredilerinin yıllık artış hızı yavaşlasa da artan YP kredi kullanımının etkisiyle reel kesimin döviz yükümlülüklerinde 2008 Aralık-2017 Ekim döneminde %116 artış yaşanırken,

2007 Küresel kriziyle mücadele amacıyla gelişmiş ülke merkez bankaları tarafından uygulanan genişleyici maliye politikaları, kriz sonrası dönemde görece yüksek büyüme oranlarıyla dikkat çeken gelişmekte olan ülkelere sermaye akımlarının hızlanmasına neden oldu ve bu dönemde şirketler yurtdışından uygun maliyetle uzun vadeli borçlanabildi. Yurtdışından borçlanma imkânlarının artması şirketlerin yabancı para borçlarının da yükselmesine neden oldu. Söz konusu dönemde Türkiye yüksek büyüme oranı, sağlıklı kamu maliyesi ve güçlü bankacılık sektörüyle ön plana çıkan ve sermaye akımlarının yüksek olduğu ülkelere biriydi. Böylece yurtiçindeki şirketler yurtdışından rahatlıkla borçlanırken, yabancı para borçları da yükseldi. Hong Kong ve Singapur'un ardından Türkiye

kredi bakiyesi toplamının son üç mali yılın döviz gelirleri toplamını aşamayacağına kararlaştırılmış olması firmaların döviz dönmeyi tercih etmesine, bu durum ise kur üzerinde baskıya neden olabilir. Ancak tutarların düşük olması oluşabilecek baskıyı sınırlandıracaktır.

Yukarıda da değindiğimiz gibi 32 sayılı kararda yapılan değişiklik küçük ve orta ölçekli firmaları kapsıyor ve söz konusu firmaların döviz borçları Türkiye'deki şirketlerin döviz borçlarının %15 gibi küçük bir kısmını oluşturuyor. Büyük ölçekli firmalara yönelik ise ayrı bir düzenleme üzerinde çalışıldığı biliniyor ve söz konusu düzenlemenin nasıl olacağı yakından takip edilen konular arasında. Büyük firmalara yönelik düzenlemenin dövizle borçlanmalarını kısıtlamak yerine kur risklerini hedge etmelerine yönelik olması ihtimali yüksek görünüyor.

Haftalık Veri Takvimi (29 Ocak-2 Şubat 2018)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti	
29.01.2018	Türkiye	Konut Fiyat Endeksi (Kasım, a-a)	%0.94	--	
	ABD	Kişisel Gelirler (Aralık, a-a)	%0.3	%0.3	
		Kişisel Harcamalar (Aralık, a-a)	%0.6	%0.5	
30.01.2018	Türkiye	TCMB Enflasyon Raporu 2018-I	--	--	
	ABD	Tüketici Güven Endeksi (Ocak)	122.1	123.1	
		Case-Shiller Konut Fiyat Endeksi (Kasım, y-y)	%6.17	--	
	Euro Bölgesi	GSYH (4. çeyrek, öncül, y-y)	%2.6	%2.7	
		Tüketici Güven Endeksi (Ocak)	1.3	1.3	
	Almanya	TÜFE (Ocak, öncül, y-y)	%1.6	%1.6	
	Fransa	GSYH (4. çeyrek, öncül, y-y)	%2.3	%2.3	
	Japonya	İşsizlik Oranı (Aralık)	%2.7	%2.7	
	31.01.2018	Türkiye	Dış Ticaret Dengesi (Aralık)	-6.3 Milyar \$	-9.2 Milyar \$ (Açıklandı)
ABD		Fed Toplantısı ve Faiz Kararı (Ocak)	--	--	
		Bekleyen Konut Satışları (Aralık, y-y)	%0.6	--	
		Chicago PMI Endeksi (Ocak)	67.8	64	
Euro Bölgesi		ADP Özel Sektör İstihdamı (Ocak)	250 bin kişi	190 bin kişi	
		TÜFE (Ocak, öncül, y-y)	%1.4	%1.2	
		Çekirdek TÜFE (Ocak, öncül, y-y)	%0.9	%1	
Almanya		İşsizlik Oranı (Aralık)	%8.7	%8.7	
		İşsizlik Oranı (Ocak)	%5.5	%5.4	
		Fransa	TÜFE (Ocak, öncül, y-y)	%1.2	--
İngiltere		Tüketici Güven Endeksi (Ocak)	-13	-13	
Japonya		Sanayi Üretim Endeksi (Aralık, öncül, y-y)	%3.6	%3.2	
01.02.2018		Türkiye	İmalat PMI (Ocak)	54.9	--
		ABD	ISM İmalat Endeksi (Ocak)	59.7	59
			İmalat PMI (Ocak)	55.5	--
	Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları (Ocak)		233 bin kişi	236 bin kişi	
	Euro Bölgesi	İmalat PMI (Ocak)	59.6	59.6	
	Almanya	İmalat PMI (Ocak)	61.2	61.2	
	Fransa	İmalat PMI (Ocak)	58.1	--	
	İngiltere	İmalat PMI (Ocak)	56.3	56.5	
	Japonya	İmalat PMI (Ocak)	54.4	--	
02.02.2018	ABD	Tarımdışı İstihdam (Ocak)	148 bin kişi	188 bin kişi	
		İşsizlik Oranı (Ocak)	%4.1	%4.1	
		Fabrika Siparişleri (Aralık)	%1.3	%0.5	
	Euro Bölgesi	Dayanıklı Mal Siparişleri (Ocak)	--	--	
		Michigan Üniv. Tük. Güven Endeksi (Ocak)	94.4	95	
		ÜFE (Aralık, y-y)	%2.8	--	